

NORDIC

TAG

UPPSALA

2-5 MAJ 2003

7

H. Faith 2003
1991

Program Nordic TAG VII, 2-5 maj 2003

Fredag 2/5:

Registrering

09.00-12.30 *Economicum*

Session 1, 2 och 3

12.30

Kulturarv som samhällsdialog (hörsal 4)

Arkeologihistoria (hörsal 1)

15.00-15.30 Kaffe

15.30-16.00

Kulturarv som samhällsdialog, forts. (hörsal 4)

Arkeologihistoria, forts. (hörsal 1)

16.00-17.00 *Arkeologi, politik och framtiden* (hörsal 1)

18.30 *Mottagning (reception)*, Universitetshuset

20.00 *Pub TAG*, Dekanhuset

Lördagen (Saturday) 3/5:

Session 4 and 5

09.00-10.00

Postcolonial Archaeology, a contradiction in terms? (hörsal 2),

Materiell kultur (hörsal 1)

10.00-10.30 Coffee

10.30-12.00 Sessions 4 and 5 continue

12.00-13.00 LUNCH

Session 6

12.50 *Creative Heresies on Tour*, introduction 1 (hörsal 4)

13.20 *Creative Heresies on Tour*, introduction 2 (hörsal 4)

13.50 *Creative Heresies on Tour*, introduction 3 (hörsal 4)

14.20 *Creative Heresies on Tour*, papers (hörsal 4)

15.00-15.30 Coffee

15.30-17.30 *Creative Heresies on Tour* continues

18.30-02.00 *Banquet*, Norrlands nation

Söndagen 4/5:

Session 7, 8 och 9

10.00-10.30 Kaffe

10.30-12.00 *Arkeologi och handlingsteori* (hörsal 4)

12.00-13.00 LUNCH

13.00-15.00

Arkeologi och handlingsteori (hörsal 4), forts.

Arkeologiska biografier (hörsal 2)

Konstruktion av landskap och arv i djurparken (hörsal 1)

15.00-15.30 Kaffe

15.30-18.00 Sessionerna 7, 8 och 9 avslutas

18.00- *Pub TAG*, Dekanhuset

Måndag 5/5

Exkursion

09.00 Buss avgår från S:t Eriks Torg

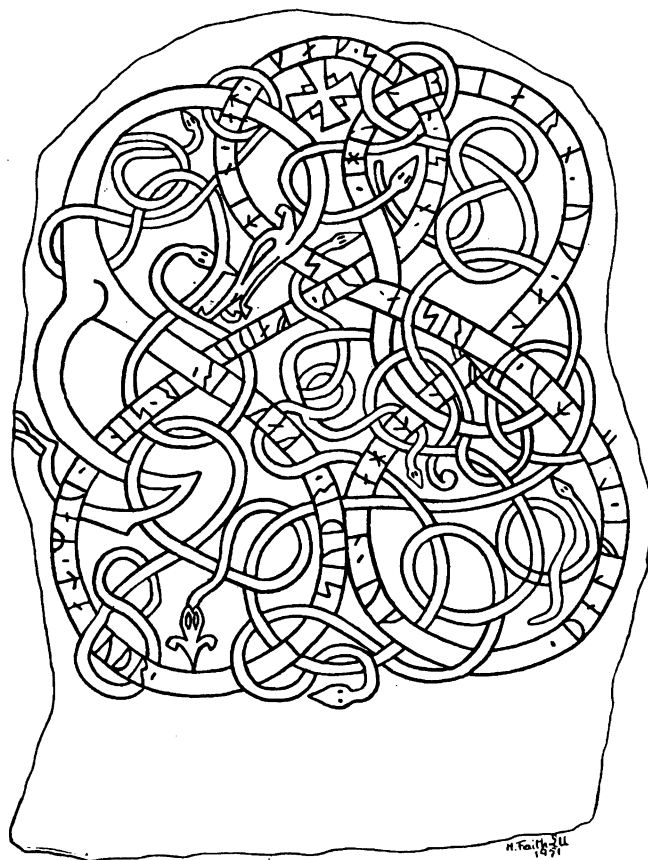
Gamla Uppsala

Valsgärde

Runstenar

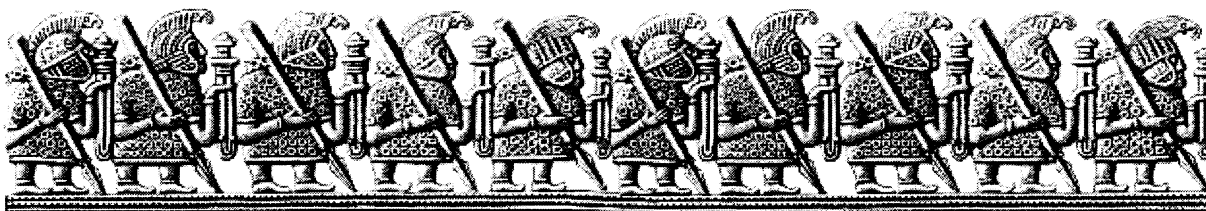
Sigtuna

Rösaring – Arlanda – Centralstationen – åter Uppsala ca 17.30

understood in a wider society. In is the relation between depth and surface that is often the most significant element in the way that 'archaeology' is employed as a metaphor by other disciplines.

In this contribution, I will discuss the way that the term 'archaeology' was used by Sigmund Freud as a metaphor for the work of the psychoanalyst, investigating the strata of the mind. My argument will be that the equivalences that he assumed between depth, profundity, hiddenness and truth are significant to understanding our own practice as archaeologists.

7. Arkeologi och handlingsteori

Sessionsledare: Jan Apel, SAU, & Pierre Vogel, Uppsala universitet

En grundfråga inom samhällsvetenskaperna har alltid varit förhållandet mellan struktur och individ och relationen mellan den objektiva verkligheten och individens kulturellt skapade meningsdimension. Sedan början av 1970- och 80-talet har man inom sociologin och antropologin strävat efter att förena de traditionellt sett motsatta aktör- och strukturperspektiven och numera är sådana synsätt väletablerade inom samhällsvetenskaperna. Inom arkeologin har begrepp från olika handlingsteorier av detta slag använts sedan början av 1980-talet, i huvudsak inom idéhistoriska studier av ämnet som sådant. Man har också ofta påtalat nödvändigheten av att ta konsekvensen av den aktuella samhällsteorin i studier av förhistoriska sammanhang. Det finns dock få praktiska exempel på hur detta skulle kunna gå till och denna session strävar efter att ge sådana.

Abstracts

Jan Apel, SAU: *En relationell undersökning av förhistoriskt hantverk*

Traditionellt sett har arkeologer tenderat att tolka förhistoriska teknologier på två olika sätt: Kontextuella arkeologer har betonat betydelsen av att förstå traditionella hantverk empiristiskt, från insidan (dvs från "the native point of view"), medan mer processuellt inriktade arkeologer menat att arkeologiska lämningar efter hantverk är stumma och att tolkningar måste skapas genom rationella, distanserade bearbetningar av materialen. Med exempel från senneolitisk flintteknologi och traditionell järnframställning visas hur sociala aspekter på hantverk, som inte är helt uppenbara, kan förstås genom en medveten förening av dessa motpoler. Ett vetenskapsteoretiskt förhållningssätt som förts fram av bl a Pierre Bourdieu och de franska historiska epistemologerna används.

Pierre Vogel, Uppsala universitet: *Rumsliga handlingar på stenåldersboplatser*

Den grundläggande frågan inom alla samhällsteoretiska inriktningar och som arkeologin också måste förhålla sig till, är hur samhälle och kultur upprätthålls eller förändras. Utgångspunkten för denna artikel är att de mesolitiska samhällssystemen och kulturerna inte reproducerades per automatik eller representerade något slags naturtillstånd, utan att även de måste förstås som en rörelse av strukturella och individuella handlingar, där den rumsliga organisationen ingick som en aktiv del. Det mesolitiska materialet består i de flesta fall av en samling grus, men genom att tolka spridningen av fynd på boplatser i termer av handlingssammanhang, är det med denna utgångspunkt ändå möjligt att formulera arkeologiska frågeställningar som kan belysa det forntida samhällssystemet.

Donald Broady, ILU, Uppsala universitet: *Arkeologin och det symboliska kapitalet*

Somliga av Pierre Bourdieus begrepp såsom kapital, habitus och strategi förefaller ägnade att brukas som verktyg inom arkeologin. Några sådana försök har också gjorts. Dessutom borde arkeologin kunna

analyseras som ett vetenskapligt fält i Bourdieus mening. Föredraget kommer att innehålla förslag till hur inspirationen från Bourdieu kan användas i båda dessa syften.

Åsa M. Larsson, Uppsala universitet: *Det osynliga kollektivet*

De senaste decennierna har sett en hel del forskare försöka finna en medelväg mellan struktur och individ, där båda ses påverka samhälls skeenden och människornas handlingar. Betydelsen av riter och ceremonier i samhällen har ofta hamnat i blickfånget. I vilken mån styrs dessa företeelser av rationella respektive emotionella krafter? Är de endast ett uttryck för samhällets strukturer eller utslutande en spelplats för individuella manipulationer? Ofta har aktörers förmåga att vinkla riter till sin egen vinning lyfts fram, men de senaste årens antropologiska forskning har även visat hur riterna kan bli till uttryck för en kollektiv strävan att motverka de individuella strategier som hotar gemenskapen. Exempel på sådana ritualer är t.ex. de begravningsceremonier där idealsamhället representeras av ett förfäderskollektiv som anses ha makt över gruppens fortlevnad och välmående. Även om endast vissa individer inom gruppen kan tala för dessa förfäder, och därmed får tolkningsföreträde för deras vilja, kan deras motiv lika väl vara att återupprätta en gemenskap som att främja sina individuella syften. På så sätt kan förändringar inom och utanför ett samhälle både motarbetas och underlättas; på individens bekostnad lika väl som för deras vinning. Utifrån detta perspektiv diskuteras tecken på sekundära begravningsceremonier under sent mellanåldertid i Sverige. Ett sällan uppmärksamma gravskick från denna period kan ge oss insikter i hur medlemmar i de förhistoriska grupperna tog hjälp av strukturer och det osynliga kollektivet för att försöka främja samverkan och gemenskap, samt styra de förändringar i den riktning de önskade.

Bertil Ohlberger, Stockholms universitet: *Arkeologins fält*

Hur ser svenska arkeologer på sig själva, sin vetenskap och sina kolleger? Hur ska man dra gränser mellan olika grupperingar handlar det om vetenskaplig ideologi eller om typ av yrkesverksamhet? Materialet bygger i första hand på ca 20 strukturerade intervjuer med etablerade arkeologer från fakulteter, uppdragsverksamhet och museivärld. Även en del av den ideologiska debatten i vetenskapliga arkeologiska tidskrifter har studerats. Projektet genomfördes år 2000 för en D-uppsats vid Etnologiska institutionen, Stockholms universitet.

Exempel på frågor som tagits upp är det ideologiska/teoretiska perspektivets betydelse. Här handlar det inte bara om synen på forntiden utan även om existentiella frågor kopplade till den egna tillvaron. Andra frågeställningar är kopplade till arkeologin som vetenskap: Hur förhåller sig arkeologin till andra vetenskaper och varifrån hämtar den sina teorier, sina metoder och sin inspiration? Var finns utvecklingen och nytänkandet och var produceras den nya kunskapen? Har arkeologin en dragning till paradigmat?

Materialet är relativt begränsat och intervjupersonerna visar naturligtvis starka individuella särdrag. Det finns också en stark slagsida åt den akademiska världen. Ändå kom det fram ett par ganska spännande och delvis överraskande generella attityder. Det kan tilläggas att författarens slutsatser och, i viss mån, metod utsattes för kritik i samband med att uppsatsen lades fram. Förhoppningsvis kan den ändå, eller just därför, fungera som underlag för en diskussion om vetenskaplig teori och praktik.

Vid analysen av materialet har framför allt två analytiska perspektiv kommit till användning: Diskursanalys och (framför allt) Pierre Bourdieus slitstarka verktygslåda. Med utgångspunkt från Bourdieus tankebyggnad kan frågeställningen formuleras: Vem eller vilka är det i Sverige som har rätten att bestämma vad som är god arkeologi? Eller:

- Vilket kapital värderas högst inom det svenska arkeologiska etablissemangen? Finns det en motsättning mellan ekonomiskt och kulturellt kapital?
- Vad är det man kämpar om på det arkeologiska fältet (eller om det finns flera fält)? Är positionerna på fältet kopplade till typ av yrkesverksamhet eller till ideologisk vetenskaplig ståndpunkt?
- Finns det några personliga egenskaper eller erfarenheter (habitus) som är speciellt viktiga om man vill göra karriär som arkeolog?

Per Persson, Göteborgs universitet

Nothing in culture makes sense except in the light of evolution. Denna tes myntades av en av de gamla evolutionisterna på 1970-talet, jag kommer tyvärr inte riktigt ihåg vem och jag är inte heller helt säker på ordalydelsen.

Organismer utsätts för ett naturligt urval som verkar på å ena sidan graden av autonomi å andra sidan graden av genetisk programmering. Autonomi är en fördel i det naturliga urvalet genom flexibilitet, låg kostnad för DNA mm. Autonomi är till nackdel då det kan vara dyrt att lära sig av sina misstag. Autonomi kontra genetisk programmering kan sammanfattas som ett fall av kvantitativt genetik med en normalfördelad förekomst av de olika fenotyperna. Selektionen verkar mot extremvärdena, men ny

UPPSALA
UNIVERSITET